

Таким чином визначення напряму здійснення пострілу та встановлення місця знаходження стрілка відіграє важливу роль при розслідуванні воєнних злочинів та притягнення винних до покарання.

Список використаних джерел

1. Бондар В. С., Соколов О. С. Судово-балістична реконструкція пострілу в залежності від ситуаційних обставин. Застосування вогнепальної зброї URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3-4_2021-Bondar%20V.S.,%20Sokolov%20O.S..pdf

2. Комісаров М. Л., Комісарова Н. О. Криміналістичне дослідження зброї, Частина І. Судова балістика : криміналістичне дослідження ручної вогнестрільної зброї, боєпринасів до неї, слідів та обставин їх застосування : навчальний посібник. Київ: КІ НГУ, 2023. 340 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC-%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%8F.pdf>

3. Кримінальний кодекс України: Воєнні злочини № 4012-IX від 09.10.2024, № 4499-IX від 17.06.2025. База даних «Законодавство України» Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Національна академія внутрішніх справ: об'єкти та сліди від дії зброї та патронів дослідження слідів пострілу. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/insp_krym/objects/object1.html

Матюшко Дмитро Сергійович,
аспірант Національної академії внутрішніх справ

ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ З УРАХУВАННЯМ ПРАКТИКИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Сьогодні, аналіз зарубіжного досвіду боротьби зі злочинністю свідчить, що за сучасних умов злочинні прояви створюють реальну загрозу демократичному розвитку та національній безпеці більшості країн світу. Кримінальні елементи, маючи тісні міжрегіональні та міжнародні зв'язки, все частіше спрямовують свої зусилля на встановлення контролю над найбільш прибутковими сферами економічних відносин.

Аналіз міжнародного досвіду боротьби зі злочинністю свідчить, що за сучасних умов злочинні прояви створюють реальну загрозу демократичному розвитку та національній безпеці більшості країн світу. Кримінальні елементи, маючи тісні міжрегіональні та міжнародні зв'язки, все частіше спрямовують свої зусилля на встановлення контролю над найбільш прибутковими сферами економічних відносин [1, с. 699].

У різних країнах в залежності від конкретних умов організована злочинність то стабілізується, то набуває розповсюдження, удосконалює форми і методи діяльності. Організовані форми злочинної діяльності, власне кажучи, охопили увесь світ. Організовані злочинні угруповання (група, об'єднання) функціонують практично у всіх країнах світу та мають свої національні або територіальні різновиди (“Якудза” у Японії, “Коза Ностра” в США, “Меделянський картель” у Колумбії та ін.) [2].

В якості зразка правильного вибору стратегії боротьби зі злочинним лідерством доцільно взяти США. Ця країна англо-американської правової сім'ї має більше ніж сторічний досвід боротьби з організованою злочинністю – перші злочинні організації почали з'являтися там на початку ХХ століття. Американська мафія (до речі, не тільки етнічно італійська, з якою багато хто пов'язує існування організованої злочинності в США, а й ірландська, китайська, єврейська та інші), тривалий час тримала «оборону» від служителів закону [3]. Фактично проривом у цій боротьбі стало прийняття так званого Закону RICO, «RICO Act» або «RICO» – закон США про рекетовані і корумповані організації, прийнятий 15.10.1970 р.) [4]. Основною відмінністю РІКО від інших законодавчих актів та його прогресивний характер полягають у тому, що він був розроблений для переслідування не окремих осіб, а організацій, якими можуть виступати товариства, об'єднання, асоціації, інші юридичні особи, а також будь-яка група осіб, які фактично об'єднані, але не є юридичною особою (п. 4 ст. 1961 РІКО) [5].

Застосування Закону “RICO” щодо різних форм прояву організованої злочинності має суттєві переваги, оскільки порівняно з іншими федеральними законами його норми дозволяють: а) об'єднати в одній справі різних обвинувачених (членів підприємства) та різні злочини (наприклад, умисне вбивство та торгівлю наркотиками); б) висунути обвинувачення за незаконні дії, скоєні в місцях з іншою юрисдикцією (це

стосується і випадків визнання актами “рекету” вбивств, підпалів, викрадення людей, пограбувань та ін., вчинених на рівні окремих штатів), а також тоді, коли минув строк давності; в) надати в суді докази про вчинення інших злочинів (приміром, якщо висунення обвинувачення за один чи кілька злочинів здійснюється без посилення на концепцію підприємства, передбаченому Законом “RICO”, то часто не вдається показати, що обвинувачений мав певні стосунки з відповідною організацією; навпаки, якщо застосувати Закон “RICO”, то це дозволить представити докази існування злочинної організації та контактів з нею обвинуваченого); г) з’ясувати повну картину злочинної діяльності обвинуваченого; г) успішно виносити судам обвинувальні вироки та призначати конфіскацію злочинно здобутих коштів і майна [6].

Як свідчить аналіз дослідження, головною перевагою правоохоронців в США під час протидії ОГ та ЗО є використання новітньої криміналістичної техніки на всіх стадіях збирання доказів..

Зарубіжний досвід протидії ОГ та ЗО свідчить, що у своїй діяльності правоохоронні органи особливе місце відводять використанню можливостей напрямів сучасної науки щодо ідентифікації особи яка вчинила дане кримінальне правопорушення за профілем ДНК.

Зарубіжний досвід таких держав як Великобританія, Польща, Чехія, Франція, Ізраїль, Швейцарія з протидії ОГ та ЗО свідчить, що інформаційні підрозділи вже давно проводять оперативний, тактичний та стратегічний кримінальний аналіз, а саме специфічний вид інформаційно-аналітичної діяльності, спрямований на встановлення та передбачення взаємозв’язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов’язаними, їх оцінювання, інтерпретація та прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання під час досудового розслідування.

Міжнародний досвід боротьби з організованою злочинністю дає підстави стверджувати, що наступальна державна політика може істотно ускладнити активність організованих злочинних співтовариств, знизити її ефективність, що зрештою приведе до витіснення мафіозних кланів за межі держави.

До елементів наступальної державної політики, які суттєво ускладнюють активність мафіозних структур, належать:

а) прийняття ефективного законодавства, яке: – ускладнює здобуття коштів кримінальним способом; – сприяє виявленню злочинців; – полегшує доказування вини злочинців; – виключає використання «брудних грошей»; б) створення розгалуженої системи контролюючих органів; в) зміна пріоритетів виробничо-господарської діяльності в різних сферах життєдіяльності (приватизація, квотування та ліцензування, оподаткування тощо); г) формування ідеології, яка заперечує співпрацю з кримінальними та напівкримінальними структурами [7, с. 13–21].

Отже, використовуючи закордонні розробки й механізми протидії злочинності, не слід забувати, що вони «є неприйнятними для України без наукової інтерпретації та адаптації за допомогою кримінологічної науки» [8].

Список використаних джерел

1. Єспринцев П.С., Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 698–701. URL: http://lsej.org.ua/4_2021/176.pdf

2. Чаплинський К.О., Мінка П.Я. Розслідування злочинів, вчинених злочинними угрупованнями, навч. посіб. Дніпропетровськ, гуманіт. Ун-т. 2009. 7 с.

3. Фріс П., Фріс І. Про боротьбу зі злочинними спільнотами (нотатки на полях закону). *Юридичний вісник України*. 2020. № 28–29. URL: <https://yvu.com.ua/pro-borotbu-zi-zlochynnyymi-spilnotamy-notatky-na-polyah-zakonu/>

4. Federal Criminal Code and Rules 2021. January 1, 2021. Revised Edition Paperback. 1612 p.

5. Шостко О. Ю. Протидія організованих злочинності в європейських країнах : монографія. Х.: Право, 2009. С. 25.

6. Савченко А. В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки : дис. ... док-ра юрид. наук. Київ : Над. акад. МВС України, 2007. С. 366.

7. Джу́жа О. М. Досвід зарубіжних країн у наступальній стратегії боротьби з організованою злочинністю. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 13-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2018_2_3

8. Костенко О. М. Сьогодні боротьба із злочинністю нагадує поведінку «вершника без голови». *Юрид. вісн. України*. 2008. 1-7 листоп. (№44). С. 2.